

مدیریت فضاهاى انسان محور

نویسندگان:

محمد دوست حسینى، وحیدرضا انارکى محمدى، رقیه قاسمى درویش

بقال، مسعود شهبانى، زهرا حسین پور

انتشارات رهام اندیشه: کرج، میدان نبوت، برج سفید، طبقه ۴

© کلیه حقوق این اثر محفوظ است.

تلفن انتشارات و پخش: ۰۹۱۲۶۶۰۹۷۲۶

رایانامه: rahamandish@gmail.com

تلگرام: telegram.me/rahamandishe

مدیریت فضاهاى انسان - دور

نویسندگان:

محمد دوست حسینی، وحیدرضا اناری، حمیدی، رقیه قاسمی درویش بقال،

مسعود شهابانی، زهرا حاتم‌پور

انتشارات: رهام اندیشه

چاپ: اول ۱۳۹۷ / معاصر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۹-۲۴-۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت فضاهای انسان محور / نویسندگان محمد دوست حسینی... [و دیگران].
مشخصات نشر	: کرج : رهام اندیشه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۳ص: مصور، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۹-۲۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: نویسندگان محمد دوست حسینی، وحیدرضا انارکی محمدی، رقیه فاسمی درویش بقال، مسعود شایبانی، زهرا حسین پور.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: فضاهای عمومی
موضوع	: Public spaces
موضوع	: فضاهای عمومی -- ایران
موضوع	: Public spaces -- Iran
موضوع	: شهرسازی -- طرح و برنامه ریزی
موضوع	: City planning -- Design
موضوع	: شهرسازی -- ایران -- طرح و برنامه ریزی
موضوع	: City planning -- Iran -- Design
موضوع	: زیباسازی شهری
موضوع	: Urban beautification
موضوع	: زیباسازی شهری -- ایران
موضوع	: Urban beautification -- Iran
شناخه افزوده	: دوست حسینی، محمد، ۱۳۵۷ -
رده بندی کنگره	: ۷۱۱/۴ NA۹۰۵۳ ۱۳۹۶ م۴۴۴/۴
رده بندی دیویی	: ۷۱۱/۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۴۸۳۱۴

فهرست مطالب:

۱	 پیشگفتار
۳	 فصل ۱. مبانی نظری مرتبط با فضا و سازمان فضایی شهر
۵	 ۱-۱ بررسی مبانی نظری مرتبط با شهر شهروندمدار و انسان محور
۵	 ۱-۱-۱ نظریات خارجی
۱۵	 ۱-۱-۲ نظریات ایرانیان
۱۵	 ۲-۱ سابقه پژوهش در خصوص فضا، انسان و محیط
۱۶	 ۲-۲-۱ سابقه پژوهش در ایران
۱۹	 ۳-۱ نظریه پردازان
۳۵	 ۴-۱ مفاهیم رابطه‌ی متعامل انسان و محیط
۴۵	 ۵-۱ رویکرد زیبایی‌شناسی
۵۱	 ۶-۱ رویکرد ساختارگرایی
۶۰	 ۷-۱ رویکرد زمینه‌گرایی
۶۷	 ۸-۱ مبانی نظری مربوط به سیر تاریخی فضای عمومی
۸۲	 ۹-۱ سیر تاریخی فضای عمومی در ایران؛ از عصر باستان تا عصر معاصر
۱۱۴	 فصل ۲. فضا و سازمان فضای شهر
۱۱۵	 ۱-۲ فضا
۱۲۰	 ۲-۲ فضای شهری
۱۲۵	 ۳-۲ محتوای فضای شهری
۱۲۶	 ۴-۲ ابعاد مختلف و عوامل مؤثر در طراحی فضاهای شهری
۱۲۹	 فصل ۳. فضاهای انسان محور، دعوت‌کننده و عمومی
۱۳۰	 ۱-۳ فضا و برنامه ریزی انسان محور
۱۳۱	 ۲-۳ فضای شهری انسان محور
۱۳۴	 ۳-۳ فضاهای عمومی شهری
۱۴۰	 ۵-۳ فضای عمومی و شهر شهروندمدار و انسان محور
۱۴۲	 ۶-۳ کیفیت فضای شهری
۱۴۵	 ۷-۳ سرزندگی
۱۵۵	 ۸-۳ فضای سرزنده و انسان محور خیابانهای شهری
۱۸۸	 ۱۰-۳ سرزندگی از دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان

۲۰۱	۱۱-۳ بازارها.....
۲۰۴	۱۲-۳ فضا و حمل و نقل انسان محور.....
۲۰۶	فصل ۴: نمونه های موفق فضاهای انسان محور شهری در ایران و جهان.....
۲۰۷	۱-۴ سیری بر تجارب جهانی فضای سرزنده میدان.....
۲۱۹	۲-۴ تجارب فضای شهری شبانه در خارج.....
۲۳۰	۳-۴ تجارب خارجی فضای شهرها و خیابانها.....
۲۵۰	۴-۴ تجارب فضاهای سرزنده و مردمی در ایرانی.....
۲۵۰	۱-۴-۴ تجارب داخل یادین.....
۲۵۱	۲-۴-۴ سیری بر تجارب سرزندگی در خیابانهای ایران.....
۲۶۵	۳-۴-۴ فضای شبانه در ایران.....
۲۷۰	فهرست منابع.....

فهرست اشکال و تصاویر

۱۲۳	شکل شماره ۱-۲: فضای انسان محور منبع.....
۱۴۲	شکل ۱-۳: ویژگی های فضای عمومی در شکل گیری شهر شاد و آسایش.....
۱۴۹	شکل ۲-۳: ابعاد سرزندگی.....
۲۱۰	شکل ۱-۴ و ۲-۴: میدان گیراردلی.....
۲۱۰	شکل ۳-۴: میدان گیراردلی.....
۲۱۳	شکل ۴-۴ و ۵-۴ و ۶-۴ و ۷-۴: میدان پترنوستر.....
۲۱۴	شکل ۸-۴: میدان پترنوستر.....
۲۱۶	شکل ۹-۴ و ۱۰-۴: میدان پاریزریلاتز.....
۲۱۸	شکل ۱۱-۴ و ۱۲-۴: میدان باویزیلاتز.....
۲۲۰	شکل ۱۴-۴: چرخ و فلک بلند لندن (چشم لندن) در کنار رودخانه تیمز.....
۲۲۱	شکل ۱۵-۴: چرخ و فلک بلند لندن در شب های لندن.....
۲۲۳	شکل ۱۶-۴: اتوبوس های شبانه لندن.....
۲۲۶	شکل ۱۷-۴: نورپردازی ساختمان های خاص در شب.....
۲۲۸	شکل ۱۸-۴: سینمای شبانه در لندن.....
۲۲۸	تصویر ۱۹-۴: منظر شبانه لندن.....
۲۲۹	شکل ۲۰-۴: کاربری شبانه لندن.....
۲۲۹	شکل ۲۱-۴: پل برج لندن.....
۲۵۱	شکل ۲۲-۴ و ۲۳-۴: میدان نقش جهان.....

۲۶۷	تصویر ۴-۲۴: حضور مردم در پارک شهرداری نایب از شب
۲۶۷	شکل ۴-۲۵: برقراری امنیت در فضای شبانه آبادان
۲۶۸	شکل ۴-۲۶: مجتمع تجاری کادوس و حضور شهروندان آبادانی

فهرست جداول

۹	جدول ۱-۱: مفاهیم نزدیک به شهر شهروندمدار از نظر نظریه پردازان غربی
۱۴	جدول ۱-۲: مفاهیم نزدیک به مفهوم شهر شهروندمدار از نظر نظریه پردازان ایرانی
۱۶	جدول ۱-۳: شناخت‌شناسی شهری آن‌دومون
۱۷	جدول ۱-۴: بررسی اصول شهرسازی
۲۱	جدول ۱-۵: شاخص‌های ارتباط انسان و محیط
۲۴	جدول ۱-۶: سارین: شاخص‌های ارتباط انسان و محیط
۳۱	جدول ۱-۷: پاتریک گدن، لویس هامر: نظریه تکامل تدریجی شهر-دیدگاه منطقه‌ای
۵۹	جدول ۱-۸: شاخص‌های ساختار فضایی خوانا
۶۶	جدول ۱-۹: شاخص‌های معنای مکان
۸۱	جدول ۱-۱۰: سیر تطور فضای عمومی غرب در دوره تاریخی
۱۱۹	جدول ۱-۲: فضا از دیدگاه علوم مختلف
۱۳۸	جدول ۱-۳: انواع تقسیم‌بندی فضای عمومی
۱۶۴	جدول ۲-۳: شاخص‌های آراستگی خیابان
۱۸۲	جدول ۳-۳: نیازها و راهکارهای طراحی براساس دیدگاه جان لنگ
۱۸۴	جدول ۳-۴: معیارهای کیفی خیابان‌ها و فضاهای شهری مطلوب براساس دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان
۱۸۷	جدول ۳-۵: شاخص‌ها معیارهای کیفی خیابان‌ها و فضاهای شهری مبتنی بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان
۱۹۸	جدول ۳-۶: معیارها و شاخص‌های سرزندگی در خیابان‌ها و فضاهای شهری براساس دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان
۱۹۹	جدول ۳-۷: معیارها و شاخص‌های سرزندگی در خیابان‌ها و فضاهای شهری براساس پروژه‌ها و تحقیقات
۲۰۰	جدول ۳-۸: بررسی تطبیقی معیارهای سرزندگی بین دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان، پروژه‌ها و تحقیقات
۲۴۹	جدول ۴-۱: شاخص‌ها و معیارهای مؤثر در ارتقای سرزندگی بر اساس تجارب جهانی
۲۶۲	جدول ۴-۲: شاخص‌ها و معیارهای مؤثر در ارتقای سرزندگی بر اساس تجارب جهانی
۲۶۴	جدول ۴-۳: بررسی تطبیقی شاخص‌ها و معیارهای سرزندگی با تجارب جهانی

پیشگفتار:

"کار اصلی شهر فرهنگ سازی، نهاد سازی و پرورش شخصیت است" (لویز مامفورد). از اینرو فضاهای شهری میبایست انسان محور باشند تا فضاهایی سود محور، پروژه محور، کالبد محور، خودرو محور و سرمایه محور شهرهای بیگانه کنونی!

فضاهای شهری مکانی است برای جاری شدن رفتارهای مدنی - اجتماعی ناشی از روابط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی موجود در بطن جامعه و متناسب با نیازهای زمانی و مکانی می توان خلاصه مطالب و نامطلوب پیدا کند. به عبارت دیگر فضاهای شهری را می توان بخشی از فضاهای باز و عمومی شهرها به حساب آورد که به نوعی بازتاب کننده زندگی افراد جامعه در شهرها بوده است.

در دوره جدید مدیریت شهری، با نگاه اجتماعی و انسان محور به شهر نگاه میکنند، به طوری که در کنار موضوعات کالبدی به موضوعات کارکردی، اجتماعی، فرهنگی و انسان محوری نیز توجه شایانی می شود. برنامه ریزی "انسان محور بودن" ذبا تاکید بر مقیاس انسانی، شفاف سازی، محیطهای پایدار، تجدید حیات عرصه ها و ابعاد عمومی، ملاحظات مهم در آزادی افراد پیاده، چگونگی وضوح بخشیدن به مکانها، سهولت در دسترس و استفاده از آنها را مد نظر دارد.

امروزه انسان محور بودن و سر زندگی به عنوان اصلی ترین دغدغه های طراحان و برنامه ریزان شهری به منظور ارتقاء بعد کیفی فضا مطرح است. این در حالی است که به ندرت در شهرهای ما می توان فضاهای شهری را یافت که این معیار در آنها وجود داشته باشد. هم توجه به بعد انسانی و مردمی در طراحی فضاهای شهری به عنوان حلقه مفقود زندگی شهری را راس بسیاری از مطالعات شهری قرار گرفته است.

لازم به ذکر است که در راستای مدیریت فضای انسان محور میبایست توجه شایانی به فضاهای عمومی و قرارگاه های رفتاری در برنامه ریزی و شهرسازی انسان محور شود. فضای عمومی بخش مهمی از شهر هستند که دارای ابعاد مادی و اجتماعی است، که حضور شهروندان بدون هیچ گونه تفکیک جنسیتی، قومی، زمانی و ملیتی را به صورت همزمان در کنار یکدیگر امکان پذیر می کنند و به شهروندان این امکان را می دهند که به فعالیت های مختلف خود در شهر بپردازند؛ و این سبب سرزندگی، هویت دهی، حس تعلق، گذران اوقات فراغت، زندگی جمعی، مشارکت و تعامل، شهروندی و ایجاد جامعه مدنی می شود؛ و این همان چیزی است که به شهرها روح می

بخشد و شهر را متعلق به شهروندان و مردم می کند که ما از آن به عنوان شهر مردمی یا شهر انسان محور و یا شهر شهروندمدار یاد می کنیم.

این کتاب در ارتباط با مدیریت فضاهای انسان محور، حائز تلاش بی وقفه می باشد. فصل اول در ارتباط با مبانی نظری مرتبط با فضا و سازمان فضایی شهر، فصل دوم فضا و سازمان فضایی شهر، فصل سوم فضاهای انسان محور، دعوت کننده و عمومی، فصل چهارم در مورد نمونه های موفق فضاهای انسان محور شهری در ایران و جهان حائز اهمیت می باشد.

www.ketab.ir